

Open brief TI-NL over de Wet Huis voor Klokkenluiders

Betreft: **Kwaliteitsgebreken Wetsvoorstel Huis voor Klokkenluiders**

's-Gravenhage, 5 mei 2014

L.S.,

Graag vraagt Transparency International Nederland (TI-NL)¹ uw aandacht voor het volgende.

Voor 20 mei 2014 aanstaande staat de plenaire behandeling door de Eerste Kamer geagendeerd over het Wetsvoorstel Huis voor Klokkenluiders. TI-NL pleit al jaren voor goede regelingen voor het melden van misstanden en het beschermen van degenen die de melding doen over zowel de overheid, als de private sector.

Met andere organisaties is TI-NL van mening dat het wetsvoorstel in zijn huidige vorm problemen oproept, waar met de diverse amendementen zeer ten dele aan tegemoet is gekomen. Onze vorig jaar uitgebrachte [discussienota](#) en [brief met belangrijkste aandachtspunten](#) zijn daarom nog steeds actueel. De belangrijkste kritiekpunten die thans nog altijd aan het wetsvoorstel kleeft zijn de volgende.

1. Doel van de wet

Het doel van de wet is niet helder; de ene keer gaat het primair om onderzoek naar misstanden, de andere keer om bescherming van bonafide melders van misstanden. Voor TI-NL is een goede bescherming van alle klokkenluiders het meest urgente belang. Onafhankelijk van welke route de melder kiest, moet hij/zij effectieve bescherming genieten, mits verantwoordelijk wordt gemeld (het is overigens aan de rechter hierover te oordelen). In het voorliggende wetsvoorstel wordt alleen de melder die 'aanbelt' bij het Huis beschermd. Dat is niet in overeenstemming met de resolutie van de Raad van Europa, waarin staat dat bonafide melders beschermd dienen te worden.

Verder moet er een juiste balans getroffen worden tussen de bescherming van de melders en bescherming van de organisatie waarover geklaagd wordt (met name de beginselen van *nemo tenetur* en de onschuldpresumptie).

2. Anonimiteit

Bij wijze van uitzondering moet anoniem melden mogelijk zijn. Deze anonimiteit moet in alle fasen van het melden kunnen worden gegarandeerd. De melder moet regie hebben over de vraag of hij anoniem wil blijven. Dat is in het wetsvoorstel niet goed geregeld.

¹ TI is een wereldwijd gerenommeerde organisatie die zich bezighoudt met onderzoek naar en het voorkomen van corruptie in de brede zin van het woord (www.transparency.org en www.transparency.nl).

3. Reikwijdte bescherming

Deze bescherming van melders moet breder zijn dan alleen een arbeidsrechtelijke bescherming tegen ontslag. Zij moet zich ook richten op vormen van pesterijen, intimidatie en buitensluiting.

4. Artikel 162 Wetboek van Strafvordering (Sv.) – Aangifteplicht ambtsmisdrijven

Het strikt scheiden van onderzoek naar misstanden en ondersteuning van melders in twee verschillende organisaties, waarbij de laatstgenoemde taak niet bij het Huis blijft zoals thans in het voorstel staat, is de meest voor de hand liggende oplossing om te voorkomen dat medewerkers van het Huis die belast zijn met ondersteuning en het aannemen van meldingen, verplicht zijn aangifte te doen op grond van hen (in vertrouwen) gemelde informatie. Mocht ondersteuning van melders toch bij het Huis blijven, dan zal in ieder geval expliciet in het wetsvoorstel opgenomen moeten worden dat de medewerkers van het Huis als ambtenaar uitgezonderd zijn van artikel 162 Sv. Het wetsvoorstel regelt dit (volstrekt) niet.

5. Wet openbaarheid bestuur (Wob)

Het wetsvoorstel wordt gemaakt tot een *lex specialis* ten opzichte van de Wob. Dat kan niet en dat is ook niet nodig, omdat de weigeringsgronden van de Wob voldoende bescherming bieden om zaken vertrouwelijk te houden. Overigens valt de Nationale ombudsman niet onder de werking van de Wob.

6. Wettelijk kader

Het is in het geheel niet helder hoe het wetsvoorstel in de Wet Nationale ombudsman en/of de Algemene wet bestuursrecht wordt ingepast.

7. Publiek/Privaat

Er zijn problemen met de samenloop en het door elkaar halen van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke regels. Het scheiden van de twee rechtsgebieden lost dit probleem op.

Wij steunen zelfregulering in de private sector en in het bijzonder de oprichting van de Onderzoeksraad Integriteit Marktsector waarover tussen de sociale partners in de Stichting van de Arbeid overeenstemming is bereikt, mits die een stevige wettelijke verankering krijgt.

Conclusie

Vanwege het grote aantal gebreken aan het huidige voorstel, raadt TI-NL aan het wetsvoorstel aanhangig te houden en een novelle te bepleiten. Bij dit nieuwe wetsvoorstel zou aandacht besteed moeten worden aan de hiervoor genoemde punten.

Graag gaat TI-NL het gesprek aan met het doel om transparantie en integriteit in Nederland duurzaam te bevorderen.

Hoogachtend,

mr. P. Arlman

Voorzitter TI-NL